

סוציולוגיה

הוראות

- א. משך הבחינה: שעותיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון	–	(שאלה אחת $12 \times$)	–	12 נקודות
פרק שני	–	(ארבעה סעיפים $11 \times$)	–	44 נקודות
פרק שלישי	–	(ארבעה סעיפים $11 \times$)	–	44 נקודות
סך הכול	–			100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות: יש לענות בתמצות ובבהירות ולהשתמש במושגים שנלמדו.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (12 נקודות)

קראו את הקטע שלפניכם, וענו על אחת מן השאלות 1–2 (12 נקודות).

צעירים המעוניינים לרכוש השכלה נחשבת במוזיקה, נדרשים לעמוד במבדקים מגוונים ולהפגין כושר אלתור ויצירתיות כדי להתקבל למוסדות חינוך בתחום המוזיקה. במהלך לימודיהם במוסדות אלה הסטודנטים רוכשים ידע תאורטי ומעשי, לומדים אצל אנשי מקצוע הידועים בתחומם, רוכשים ניסיון חשוב להתקדמותם בתחום המוזיקה. כמו כן, הם יוצרים שיתופי פעולה וקשרים שמסייעים להם בהמשך פעילותם בשדה האומנות.

1. ציינו והסבירו שני מושגים מן התאוריה של בורדייה.

הדגימו אחד מן המושגים באמצעות הפתיח.

2. ציינו והסבירו שני מושגים מן התאוריה של גופמן.

הדגימו אחד מן המושגים באמצעות הפתיח.

פרק שני (44 נקודות)

ענו על ארבעה סעיפים מן השאלות 3–6 (לכל סעיף – 11 נקודות).

3. עיינו בטבלה שלפניכם וענו על הסעיפים שאחריה.

השכר החודשי הממוצע של עובדי המשק הישראלי במרכז הארץ ובפריפריה בשנים 2012–2016, בהתאמה למספר יחידות הלימוד במתמטיקה שהם למדו בבית הספר

השכר החודשי הממוצע של עובדים בפריפריה	השכר החודשי הממוצע של עובדים במרכז הארץ	מספר יחידות לימוד במתמטיקה – עובדי המשק בישראל
7,900 ש"ח	8,841 ש"ח	3 יחידות לימוד
9,997 ש"ח	11,249 ש"ח	4 יחידות לימוד
13,176 ש"ח	15,061 ש"ח	5 יחידות לימוד

בן דוד, ד., קמחי, א. (2020). איכות ההשכלה ושכר עתידי. השפעת איכות הברגות במתמטיקה בפריפריה ובמרכז. שורש.
אוחזר מתוך: shoresh.institute [10.10.2024]

א. הציגו שתי מסקנות העולות מן הטבלה.

בססו מסקנה אחת על נתונים מן הטבלה.

ב. הסבירו אחד מן המושגים האלה: ניעות חברתית או שיעתוק.

הדגימו את המושג שהסברתם באמצעות נתונים מן הטבלה.

4. לפני 32 שנה החלה לאה עמרני לעבוד בתפקיד נהגת אוטובוס. בתחילת עבודתה עמיתיה הגברים התייחסו אליה בחשדנות, ולא מעט נוסעים העירו לה הערות מעליבות, למשל, "לכי תגדלי את הילדים שלך".

מאז החברה בישראל שינתה את יחסה אל נשים נהגות, וכבר מכירה בתרומתן של נשים לתדמית התחבורה הציבורית.

כץ, ע. (2016, 12 באפריל). הנשים שפצחו בקריירה שנייה כנהגות אוטובוס. מוטק'ה. אוחזר מתוך: motke.co.il [10.10.2016]

א. הסבירו את המושג זהות משנה.

ציינו והדגימו שתי זהויות משנה שבאות לידי ביטוי בפתיח.

ב. הסבירו מהי סנקצייה, והדגימו סנקצייה אחת באמצעות הפתיח.

5. בכתבה שפורסמה לאחרונה נטען כי דור ה-Z יהיה העשיר ביותר בהיסטוריה, אך באופן לא צפוי, בהשוואה לדורות שלפניו, הוא ייטה במידה רבה יותר לחלק את העושר בצורה הוגנת ושווה בין האנשים.

פנגלר, ר. (2024, 19 באוגוסט). בניגוד לתחזיות: דור ה-Z יהיה העשיר ביותר בהיסטוריה. TheMarker. אוחזר מתוך: themarker.com [10.10.2024]

א. השוו בין דור ה-Z לדור ה-Y באמצעות שני קריטריונים לבחירתכם.

ב. הסבירו מהו ערך.

הדגימו שני ערכים שבאים לידי ביטוי בפתיח.

לפי איזה ערך הייתם פועלים? נמקו את תשובתכם.

6. אלה בת ה־14 הולכת בכל שבוע לחוג תיאטרון. היא גאה מאוד בהשתתפותה בחוג ומקווה שבעתיד היא תהיה שחקנית מפורסמת. הוריה אומרים לה שלא כדאי לה לפתח קריירה של שחקנית. לטענתם, אין יציבות במקצוע זה, והיא עשויה להישאר זמן רב בלי עבודה. נוסף על כך, במקרים רבים שכר השחקנים נמוך.

א. הסבירו מהו פנאי רציני.

הציגו שני מאפיינים של פנאי רציני, והדגימו אחד מן המאפיינים באמצעות הפתיח.

ב. ציינו שלושה מאפיינים של משרה איכותית.

האם עבודה בתיאטרון נחשבת למשרה איכותית?

נמקו את תשובתכם באמצעות מאפיין אחד שציננתם.

שימו לב: המשך המבחן בעמוד הבא.

פרק שלישי (44 נקודות)

קראו את הקטע שלפניכם, וענו על ארבעה סעיפים סך הכול מן השאלות 7–10 (לכל סעיף – 11 נקודות).

בני הנוער מבלי בחו"ל בחופשת הקיץ

מעובד על פי: רוזנברג קנדל, ר. (2014, 16 ביוני). אתם לא שם והם חוגגים: כך מבליים בני הנוער בחו"ל בחופשת הקיץ, [TheMarker](https://www.themarker.com), [themarker.com](https://www.themarker.com) [01.10.2024]

רוזנברג קנדל, ר. (2013, 19 ביוני). עשרות אלפי בני נוער ייצאו הקיץ לחו"ל – כך הם יחסכו הרבה כסף, [TheMarker](https://www.themarker.com), [themarker.com](https://www.themarker.com) [01.10.2024]

רבים מבני הנוער יבלו בחופשת הקיץ הקרובה עם חברים בחו"ל. ההורים לא יהיו שם, אבל חלקם יסייעו במימון החופשה שתכלול בעיקר מסיבות, בילויים בים ובבריכה וקצת ספורט אתגרי. ההורים לא תמיד שמחים להיווכח, שהילדים בשלב זה של חייהם מעדיפים לבלות בחו"ל עם החברים שלהם ולא עם המשפחה. תופעה זו נפוצה במדינות רבות בעולם וגם בישראל. בקרב בני נוער רבים זה קורה כבר בסוף כיתה י' ומתחזק כשהם מסיימים את כיתה י"ב והם רגוע לפני גיוס. לפי ההערכות, 20–30 אלף בני נוער ישראלים יטוּסוּ הקיץ לחו"ל ויחגגו במסיבות רבות, ביכטות ובבריכות.

בשנים האחרונות הבינו חברות התיירות שבני הנוער הם פלח אוכלוסייה שכדאי לשים לב אליו, ולכן הן מקצות מחלקה נפרדת העוסקת בנופש לצעירים ומציעות להם יעדים וחבילות נופש ייחודיים. החברות משקיעות בפרסום המידע גם ברשתות החברתיות. החברות מתחרות ביניהן על הלקוחות הצעירים: הן מגדירות יעדים חדשים, מגוונות את ההיצע ומציעות אתרים אטרקטיביים. "המטרה שלנו היא לפגוש את הצעירים האלה כלקוחות בעתיד, אחרי הצבא וכסטודנטים", אומר נועם רון, מנהל השיווק של חברת הנסיעות איסתא.

"כולם טסים לחו"ל", אומרת מ' בת 18 מערד, שבקיץ שעבר טסה לכרתים עם חמש חברותיה. "זה ברור שאיך שמסיימים י"ב, ישר עולים על המטוס. רק מעטים לא טסים ותמיד שואלים אותם למה הם לא טסים". גם בני נוער אחרים שדיברנו עימם טענו כי הנסיעה לחו"ל עם החברים בחופשת הקיץ נפוצה מאוד.

"התופעה של בני הנוער שטסים לחו"ל בחופש הגדול עם חברים, ללא הורים, מתגברת והולכת משנה לשנה", אומר יניב וייצמן, מנכ"ל משרד הפרסום teenk. "בני הנוער כיום אוהבים להרגיש עצמאיים. ההוצאה הכספית עבור חופשה ממוצעת [של מתבגר] גדלה והולכת והגיל הממוצע של בני הנוער שנוסעים לחו"ל ללא השגחת מבוגר יורד".

להורים שרוצים לדעת מה הילדים עושים בחו"ל בזמן שהם דואגים להם כאן, מתברר שברוב המקרים הטיול מתאפיין במעבר ממסיבה למסיבה, בבילוי בחוף הים ובבריכה, בטיולי טרקטורונים ועוד.

אכן הילדים עצמאיים מספיק כדי לנסוע לחופשה בחו"ל בלי ההורים, אך האם הם עצמאיים מספיק כדי לממן אותה? מהסקר של חברת הפרסום teenk עולה כי ההורים משתתפים במימון הנופש: 50% מהנשאלים טענו ששילמו על החופשה בשיתוף עם ההורים; 14% טענו שההורים מימנו את החופשה כולה; ורק 36% הצהירו כי הסכום כולו יצא מכיסם שלהם.

מתבגרים רבים עובדים בעבודות מזדמנות כגון מלצרות, שירות ברשתות מזון מהיר או ברשתות אופנה וכך חוסכים כסף לטיול. "הוצאתי על החופשה הזו כסף שחסכתי", מעיד ר' בן 19 שעובד בפאב שלוש פעמים בשבוע. "אני תלמיד טוב, ואין לי בעיה לשלב לימודים ועבודה", מספר א', בן 19 שנסע לחו"ל עם חבריו, וממשיך: "אני מכלכל את עצמי ומימנתי גם השנה וגם בשנה שעברה את הטיול. החברים שנוסעים איתי עובדים כשליחי פיצה ומלצרים, ורק ההורים של חלק מאוד מצומצם מהם מממנים להם את הטיול". חלק מהמתבגרים כבר התקדמו לתפקידים בכירים יחסית כמו אחראי או מנהל משמרת.

ענו על ארבעה סעיפים מן השאלות 7-10 (לכל סעיף – 11 נקודות).
 כדי להדגים מושג או תאוריה הנזכרים בקטע, אין להסתפק בהעתקת משפטים מן הקטע. יש להסביר את הקשר בין הנאמר בקטע ובין הנדרש בשאלה.

7. א. הסבירו אחד מן המושגים האלה: קונפורמיות או סטייה חברתית.
 הדגימו את המושג שהסברתם באמצעות הקטע.
- ב. הסבירו מה הן "נורמות מסוג מורס" ("mores") ומה הן "נורמות מסוג פולקווייז" ("folkways").
 איזה סוג נורמה הוא הנסיעה לחו"ל עם חברים? נמקו את תשובתכם.
8. א. הסבירו את המושג "מורטוריום", והדגימו אותו באמצעות הקטע.
 ב. ציינו שלושה מאפיינים של תעסוקת בני נוער.
 הדגימו מן הקטע שניים מן המאפיינים שצינתם.
9. א. הסבירו את המושג "תרבות הצריכה", והדגימו אותו באמצעות הקטע.
 ב. הסבירו את המושג "סוכן חיברות", והדגימו אותו באמצעות הקטע.
10. א. הסבירו מהי זהות תעסוקתית, והדגימו מושג זה באמצעות הקטע.
 ב. הסבירו את שני המושגים הסוציולוגיים: "לוקליזציה" ("לוקלי") ו"גלובליזציה" ("גלובלי").
 הדגימו אחד מן המושגים שהסברתם באמצעות הקטע.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
 אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך